

Junska gora in Globasnica

Zgoraj svetišče, spodaj zdravilna jama

Dostop: Od mejnega prehoda na Jezerskem prek Železne Kaple (Bad Eisenkappel) in Žitare vasi (Sittersdorf) do Globasnice (Globasnitz) 37 km. Od mejnega prehoda Holmec mimo Pliberka (Bleiburg) in Štebna (St. Stefan) do Globasnice 17 km. Z Globasnice je do sedla pod Junsko goro (Hemmaberg) 3 km, nato do cerkve sv. Eme in razgledišča na vrhu gore dobrih pet minut peš vkreber. S sedla se na levo odcepi tudi desetminutna pot do Rozalijine jame (Rosaliengrotte). Še krajša je pot do jame kar z vrha.

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Če se na južni strani Junske gore, blizu pod njenim vrhom, ustavite na turistični kmetiji Gradišnik, boste dobili dober prigrizek, s pravljico pa vam ne bodo znali postreči. Preberite torej pravljico, preden se podate na Junsko goro:

Nekoč je neki deček na Junski gori pasel ovce kmeta Gradišnika. Pri tem se mu je nekaj ovc izgubilo in jih ni mogel več najti. Gradišnik se je zaradi tega tako raztogotil, da je pastirca pahnil čez strmo pečino vrh gore, češ, pa mi jih poišči v prepadu. A preden bi se deček ubil, ga je sveta Rozalija mehko ujela v svoje roke.

Po koroškem bajeslovnem izročilu svetnica tako ujame vse, kar z gore pade v njeno votlino. Na določene nedelje v letu, v največjem

Na vršni zaravni Junske gore se poleg romarske cerkve sv. Eme širi bogat arheološki park z restavriranimi temelji številnih objektov rimskega krščanskega svetišča s konca antike.

številu pa tretjo nedeljo v septembru, romajo k njej v votlino številni verniki, umivajo tam svoje bolne oči z zdravilno vodo, ki izvira pod njenim oltarjem. Odkar so radiestezisti izmerili v votlini tudi močno sevanje »pozitivnih« zemeljskih energij, se v votlino zgrinja tudi veliko neverujočih. Nekateri pričajo, da jim po koži skupaj s hladom mezijo pritajene vibracije iz prostora in da jih boleče ščemi svetloba, ki v zevajočo votlino vdira skozi veliko luknjo v njenem stropu. Da jih nadalje omamlja velikanski prostor podjunske doline, ki se z roba votline globoko doli razstira odprt, pogrnen z zelenim prtom gozdov in travnikov, bliskavih jezerc ter vasi, na videz podobnih dobro vzhanim pogačam. V dlani zajemajo curke, ki iz Rozalijinega izvira pritekajo po viličastem žlebiču. Ti zdravilni curki žuborijo v meter široko kamnito skledo s štirimi ročaji. To bi bili ročaji za velikana, če bi bili res ročaji. V resnici so to štiri glave, izrasle iz kamna, pravzaprav kamniti obrazi, ki so nad nečim ostrmeli; kakor da nad usodo sveta, bodisi takratno, v času, ko so bili izklesani, bodisi nad usodo, ki nam je iz današnjega dneva namenjena za jutrišnjega.

Strmo pod Junsko goro je vas Podjuna. Isto ime pa ima tudi dežela, ki je lepo vidna z razglednega mesta in Rozalijevem izviru. Onkraj Drave vidimo na desni Svinško planino, pod katero živijo najseverneje naseljeni Slovenci.

Vhod v votlino sv. Rozalije, iz katere teče voda z različnimi zdravilnimi učinki. V votlini, ki ima sicer svetlobno okno proti ovršju Junske gore, so radiestezisti namerili močno sevanje zemeljskih energij. To sevanje je eden izmed razlogov, da je votlina in z njo gora večtisočletni kulturni prostor.

Skledo in glave je bil izklesal neznani Kelt pred več kot dva tisoč leti, ko se je čez Koroško in dele sosednjih pokrajin razstiralo keltsko kraljestvo, latinsko imenovano Noricum. Ni jih izklesal za svetnico Rozalijo, ki nekoliko višje leži v kapeli, kamnita in bela, okrašena z mavčnim vencem rož okoli glave ter razkošnimi šopki vrtnic in gerber okoli svojega telesa, osvetljena s številnimi svečami; ni jih izklesal za sveto kristjanko, ki leži tu kot zastrupljena Sneguljčica, sredi kristalno brušenih kamnov; izklesal jo je za nimfo Jouenat. Skleda je bila del njenega svetišča, kjer so domovali dobri vodni duhovi. Na tej gori na severnem podnožju Karavank so te duhove častili keltski svečeniki druidi, poznavalci izvorišč dobre zemeljske energije, in kakor beremo v literaturi o Keltih, tudi zdravilci, ki so spoznavali in pospeševali ugodno terapevtsko sozvočje energetskega sevanja in človekovega duhovnega telesa.

Ko so Rimljani pokorili Kelte, so v dolini, kjer danes leži Globasnica, okoli leta 50 postavili svojo cestno poštno postajo in jo imenovali Juenna. Današnje ime za dolino – Podjuna (Jauntal) – torej izvira iz imena keltske boginje. In studenec, ki naliva ljudem zdravje v skledo ali pa kar v usta iz nastavljenih dlani, je torej že tisočletja tesno povezan z življenjem Korošcev, krščanskih ali poganskih. Visoki gorski izvir je bil tudi razlog, da so se na vršno planoto gore, h kateri se iz votline pride po strmi, a zavarovani in kratki poti, zatekli Rimljani v časih, ko jim je ob koncu antike v 5. stoletju imperij razpadal in jim je predla trda. Tudi naselili so se na gori in postavili na keltskih temeljih novo versko središče. Izpričano je, da so sto in več let vztrajali v svojem utrjenem zatočišču na Junski gori. Glede na senzacionalna odkritja arheologov izpred nekaj desetletij je tu stalo eno samo veliko zgodnjekrščansko svetišče; nemara celo prvi veliki romarski kraj na slovenskem narodnem ozemlju.

V današnjem arheološkem parku najdete vzorno konzervirane temelje petih cerkva, ki ležijo na treh ravneh, vse obrnjene na vzhod. Na najvišji je župnijska cerkev (in nad njo današnja cerkev sv. Eme), proti jugu ji sledijo druga starokrščanska svetišča: spominska cerkev, baptisterij in grobna kapela. Blizu je še ena cerkev z grobiščem in ostanki romarskega prenočišča. Vse je seveda ohranjeno le v izkopanih

in konzerviranih temeljih. Pred kratkim so v cerkvi sv. Eme odkopali celo sarkofag z relikvijami neznane mučenke, vendar ne Rozalije. K tej sicilijanski spokornici, sicer predvsem v Sredozemlju priljubljeni priprošnjici proti kugi, so se verniki župnij Globasnica in Dobrla ves začeli zatekati po zaščito šele leta 1680, ko so od črne smrti cepali kot muhe. (V tem letu je zaradi kuge na Koroškem propadel tudi drzni projekt predora pod Ljubeljem, ki ga je načrtoval veliki Valvasor.)

Žal se koroški konzervatorji niso potrudili, da bi na sicer obsežnih pojasnjevalnih tablah pustili napisati tudi kaj dvojezičnega. (Čeprav je zadnje avstro-ogrsko ljudsko štetje ugotovilo, da je bilo to ozemlje več kot 90-odstotno naseljeno s Slovenci.) Še na stari lipi, ki stoji ob sedanji romarski cerkvi sv. Eme, pravzaprav lipovcu, ki ga šele petero mož zmore objeti, tako je debela, na tem čudovitem delu slovenske ljudske dendrologije, je samo nemški napis: *Tausendjaehrige Linde*. Kaj je to? *Urangst* pred slovanskimi Karantanci, ki so ob svojem prihodu bili resda porušili enkratni sklop sakralnih stavb na Junski gori, ampak že pred poldrugim tisočletjem? Odtlej so ti Slovani hodili po gori za svojimi čredami, jo prepredli s krčevinami in s čudovitim koroškim občutkom za skladno razmerje pašnikov in gozdov v pokrajini. Se naselili na ruševinah starih kultur, na grižah, gričih in gradiščih, kakor se glasijo ljudska imena, ki opozarjajo strokovnjake na morebitna arheološka najdišča; dobili so enega lepih koroških priimkov, ki imajo končnico -nik, Gradišnik. Zbajali so okoli gore legende tudi o svetnici Emi, ki so si jih kasneje, kako drugače kot o Hemmi, prilastili nemški priseljenci.

Rozalsko žegnanje v septembru je danes pravo ljudsko slavje za vso Podjuno, vsem enako ljubo, tudi Koroščem z druge strani saintgermainskih

Marmorna Rozalija, speča v svoji votlini, cilj vse večjega števila romarjev in iskalcev zdravja.

V keltsko skledo s štirimi izklesanimi glavami se steka voda iz Rozalijinega izvira.

Gotski svetilnik za večno luč in kostnica na pokopališču v Globasnici, izjemna spomenika slovenske duhovne kulture

plotov na Peci, iz dolin Koprivna in Topla, ki so stoletja spadali pod globasniško župnijo.

Globasnica v podnožju Junske gore je dinamičen podeželski kraj, ki ima z okolico 1600 prebivalcev: povsod v njem vidimo znamenja uspeha v kmetijstvu, turizmu, športu, povsod ličnost in urejenost. Teniška igrišča, pešpoti, kolesarske steze. Trije rimski stebri pred poštnim uradom izpričujejo antično preteklost, čeprav so postavljeni tako, kakor da jih je tam pozabil kakšen filmski scenograf. Muzej v stari ljudski šoli hrani dragocene mozaike z Junske gore, poznoantični ženski nakit, novce in posodje iz 120 odkopanih grobov. Odprt je od 15. maja do 15. oktobra od ponedeljka do sobote. Napisi na farnem pokopališču sredi vasi so v veliki večini slovenski. Izreden umetnostni spomenik je okrogla kostnica iz obdobja romanike, zgrajena kmalu po letu 1296, ko je v listinah že omenjena globaška fara. V njej so shranjevali kosti iz prekopanih grobov. Na zgodnjegotske prezidave

spominja gotsko oblikovani vhod ali *durnik*, kakor ga lepo imenuje farna kronika. Še eno srednjeveško posebnost hrani Globasnica, še en stari spomenik slovenstva: svetilnik za večno luč, ki stoji na pokopališču poleg kostnice. Visok je in osmerokoten, zložen iz rezanega kamna. Na njem je na vse štiri strani odprta hišica s piramidno strešico iz skrila. Na strešici stoji kamnita križna roža; vse diha staro plemenito izročilo, vse sredi kipečega sodobnega življenja. Le luknja, skozi katero je rajnim svetila luč, je zdaj zazidana.

Doprski kip Franca Ledra - Lesičjaka na vidnem mestu sredi vasi spominja na enega najbolj originalnih koroških ljudskih pesnikov, ki je bil tu doma. Še en mož iz *Korotana*, ki je pesmi iz zemlje oral, je zapisal Oton Župančič. Spomin nanj zelo skrbno goji, kakor izpričuje Janko Zerzer v svojem vodniku *Po koroških poteh*, krajevno Slovensko kulturno društvo, ki od začetka sedemdesetih let naprej prireja Globaški kulturni teden. Kakšen star človek morda še zna katero od Lesičjakovih pesmic (*rajmov*) na pamet. Velika sta dva verza drugega koroškega bukvnika, Andreja Schusterja Drabosnjaka (1768–1826): *Vino pyje moi sovrashnk noi gre prate jest. / Jas mam pa glih tui doro da mam ano dobro viest*. Dve vrstici, preprosti in mogočni kakor dve skali, pa tudi polni tipične koroške resignacije nad usodo slovenstva.